

WE ZIJN HET BOS

NOTULEN

SURINAME REDD+ PROJECT BOARD MEETING

Vrijdag 2 februari 2018

Hotel Torarica, Banquet Hall

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen.....	3
Presentielijst PB vergadering d.d. 2 februari 2018.....	4
Agenda.....	6
I. Opening	
II. Vaststelling quorum - en aannname agenda.....	7
III. Behandeling van de notulen van de voorgaande Project Board Meeting d.d. 11 augustus 2017.....	8
IV. Projectresultaten 2017 - Sandra Bihari.....	9
V. Annual Work Plan (AWP) 2018 - Sandra Bihari.....	15
VI. Vragenronde / goedkeuring AWP 2018.....	16
VII. Presentatie draft Nationale REDD+ Strategie, SESA en ESMF – Sandra Bihari.....	17
VIII. Presentatie FREL – SBB.....	18
IX. Wat ter tafel komt.....	20
X. Invullen van een enquête.....	20
XI. Sluiting.....	20

Lijst met afkortingen

ACT	Amazon Conservation Team
AWP	Annual Work Plan
DNA	De Nationale Assemblée
ESMF	Environmental and Social Management Framework; Milieu en Sociaal Management Raamwerk
FCMU	Forest Cover Monitoring Unit
FCPF	Forest Carbon Partnership Facility
FGRM	Feedback and Grievance Redress Mechanism
FPIC	Free, Prior and Informed Consent
FREL/FRL	Forest Reference (Emission) Level
GMD	Geologisch Mijnbouwkundige Dienst
HI&T	Ministerie van Handel, Industrie & Toerisme
HKV	Houtkapvergunning
M&E officer	Monitoring & Evaluation officer
MGC	Major Group Collectief
Min	Ministerie
NFMS	National Forest Monitoring System
NGOs	Niet Gouvernementele Organisaties
NH	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen
NIMOS	Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname
PB	Project Board
PMU	Project Management Unit
REDD+	Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation; sustainable management of forests, conservation of forest carbon stocks and enhancement of forest carbon stocks in developing countries
REDD+PMU	REDD+ Project Management Unit
RO	Ministerie van Regionale Ontwikkeling
ROGB	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer
RSC	REDD+ Steering Committee
RvM	Raad van Ministers
SBB	Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht
SESA	Strategic Environmental and Social Assessment; Strategische Milieu en Sociale Analyse
UNDP	United Nations Development Programme
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
VIDS	Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname

Presentielijst PB vergadering d.d. 2 februari 2018

No	Instantie/Organisatie/Bedrijf	Naam
	Kabinet van de President van Suriname (observer)	Charlene Sanches
	Kabinet van de President van Suriname	Safyra Duurham
	KAMPOS (observer)	R. Simson
	KAMPOS (observer)	F. Fraser
	Meteorologische Dienst Suriname	Sukarni Sallons-Mitro
	MGC Kinderen en Jeugd	Shiffion Alimoestar
	MGC Kinderen en Jeugd	Triesie Odiensa
	MGC Lokale Autoriteiten (DC en DS)	M. Malontie
	MGC Niet Gouvernementeale Organisaties (NGO)	Jerrel Pinas
	MGC Arbeiders en Vakorganisaties	Eric Feller
	MGC Business en Industrie	Magubane Poetisi
	MGC Vrouwen	Marion Stekkel
	MGC Wetenschappers	Kimberly Fung-Loy
	Ministerie van Financiën (observer)	S. Sultan
	Ministerie van Handel, Industrie en Toerisme	Reina Raveles
	Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij	O. Kasijo
	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen	D. Abeleven
	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen	A. Monorath
	Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur	N. Koningsbloem
	Ministerie van Regionale Ontwikkeling	W. Finisie
	Ministerie van Regionale Ontwikkeling	M. Pomba
	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer	Kaminie Tajib
	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer	Nesseley Louisville
	NIMOS	Cedric Nelom
	NIMOS	Donovan Bogor
	NIMOS	Anil Pershad
	REDD+ PMU	Sandra Bihari
	REDD+PMU	Santusha Mahabier
	REDD+PMU	Silvia Karwofodi
	REDD+PMU	Carmen Elliot
	REDD+PMU	Debora Linga
	REDD+PMU	Eric Sosrojoedo
	REDD+ assistent (volk der Wajana's)	Arnold Arupa
	REDD+ assistent (volk der Saramaccaners)	Stiefen Petrusi
	REDD+ assistent (volk der Aucaners)	Hendrik Pai
	REDD+ assistent (volk der Trio's)	Tawadi Pildas

	REDD+ assistent (volk der Aluku's)	Doea Simon
	REDD+ assistent (volk der Kwinti's)	Harry Elliioth
	REDD+ assistent (volk der Matuariers)	Wilson Willems
	REDD+ assistent (volk der Caraiben)	Josien Tokoe-Aloema
	REDD+ assistent (volk der Paramaccaners)	Marcel Tjappa
	SBB	Rene Somopawiro
	SBB	Sarah Crabbe
	SBB	Sara Svensson
	SBB	Consuela Paloeng
	Stichting Planbureau Suriname	J. Bouterse
	Stichting Planbureau Suriname	T. Druivendal
	UNDP	Armstrong Alexis
	UNDP	Anuradha Khoenkhoen
	UNDP	Bryan Drakenstein
	VIDS	J. Artist

AGENDA REDD+ PROJECT BOARD MEETING

Datum: vrijdag 2 februari 2018

Locatie: Banquet Hall, Hotel Torarica

Tijd: 08:00 – 15:00 uur

Tijd	Activiteit
08.00	Registratie
08.30	Welkom – Cedric Nelom
08.35	Opening – Cedric Nelom
08.40	Vaststelling quorum en aannname agenda
08.45	Behandeling notulen Project Board Meeting d.d. 11 augustus 2017 – Cedric Nelom
9.15	Projectresultaten 2017 – Sandra Bihari
10.00	Vragenronde
10.30	Pauze
10.45	Annual Work Plan (AWP) 2018 – Sandra Bihari
11.45	Vragenronde/ goedkeuring AWP 2018
12.30	Pauze
12.45	Presentatie draft Nationale REDD+ Strategie, SESA en ESMF – Sandra Bihari
13.15	Presentatie FREL – SBB
13.45	Wat ter tafel komt
14.00	Invullen Enquête
14.10	Sluiting – Cedric Nelom
14.15	Lunch

I. Opening

De heer Cedric Nelom (Wvd. Algemeen Directeur NIMOS) verricht de opening van de vergadering d.d. 2 februari 2018 en heet de aanwezigen welkom.

II. Vaststelling quorum en aanneming agenda

De heer Nelom stelt vast dat, uitgaande van de presentielijst, er quorum is om de vergadering voortgang te doen vinden.

Vervolgens gaat hij door de agendapunten heen en stelt voor agendapunt ‘Mededelingen’ toe te voegen aan de agenda. De agenda wordt aangenomen met toevoeging van agendapunt ‘Mededelingen’.

De mededelingen zijn als volgt:

- Ten eerste heet hij de Deken van de DC's, mw. Malonti, welkom. Voorts heet hij ook welkom de REDD+ assistent, dhr. Tjappa, die is voorgedragen namens de Pamaka. Hij geeft aan heel blij te zijn omdat er na lange tijd weer een vertegenwoordiging van de Pamaka deelneemt aan de vergadering.
- T.a.v. de meeting is er vertaling beschikbaar van en naar het Sranan Tongo en naar het Engels.
- Er zijn voor deze vergadering enkele ‘observers’ uitgenodigd, met name Mw. Duurham en Mw. Sanches van Coördinatie Milieu, dhr. Bouterse van het Planbureau, het Min. van Financiën, het Min. van ROGB, Mw. Artist van VIDS en R. Simson en F. Fraser van KAMPOS.
- De directeur van het Min. van Natuurlijke Hulpbronnen is onderweg. Een lid van de Vakbeweging sluit ook iets later aan.
- In de mappen op tafel is er een derde editie van de REDD+ nieuwsbrief. Agenda, notulen en een enquêteformulier zijn toegevoegd. Voorts geeft hij aan dat alle documentatie van een nummer is voorzien. Er zal dus met deze nummers worden gewerkt indien wordt gerefereerd naar een document.
- De FCPF Mid-Term Progress Report is per email doorgestuurd naar de Project Board leden. Dit rapport is in het Engels beschikbaar. Door de PMU wordt dit rapport vertaald. Zodra het vertaald is, zal het opgestuurd worden naar de leden.

- Alle documenten en presentaties worden tevens op een usb stick aan alle aanwezigen ter beschikking gesteld.

Er zijn geen mededelingen vanuit de zaal.

III. Behandeling van de notulen van de voorgaande Project Board Meeting (11 augustus 2017)

De notulen zijn vooraf opgestuurd naar de PB leden. Er was daardoor ruimte om per email op - en aanmerkingen te sturen. De notulen worden paginagewijs doorgenomen.

De Project Board heeft bij de eerdere vergadering een format voor de notulen goedgekeurd.

De volgende aanbevelingen en/of wijzigingen zijn voorgesteld:

Item/Paginanummer	Opmerking en/of wijziging
Pagina 10	Mw. Khoenkhoen (UNDP) Bij de Engelse versie: in plaats van 'PM' moet staan: 'PB'
Pagina 15	Dhr. R. Somopawiro (SBB) Geeft aan om voor de volledigheid de volgende twee zinnen als volgt aan te passen: <ul style="list-style-type: none"> - "Verantwoorde houtkap veroorzaakt geen ontbossing, alleen tijdelijke doch geplande bosverarming (degradatie)." - "En daarbij rekening houden dat per 1 ha er niet meer dan 10 bomen (25m³) weggekapt mag worden; het neemt ongeveer 60 jaar voordat de rehabilitatie volledig is en het bos zich op natuurlijke wijze kan regenereren."
Pagina 16	Dhr. S. Doea (REDD+ assistent)
Pagina 17	Voorlaatste zin: correctie van het woord 'voorgang' naar 'voortgang'
Pagina 19	Correctie van 'Presentaties gehouden in' naar 'Presentaties gehouden tijdens'

Besluit: *Bovengenoemde opmerkingen worden door de Project Board aangenomen.*

Ter finalisering van de notulen van de PB vergadering van 11 augustus 2017 stelt de heer Nelom voor de aanpassingen in de notulen door te voeren en de finale versie door te mailen naar de PB leden. Voorts stelt hij voor de notulen te arresteren uitgaande van de wijzigingen en aanvullingen zoals voorgesteld tijdens de vergadering.

De PB gaat akkoord en arresteert de notulen.

IV. ‘Projectresultaten 2017 REDD+ Programma’¹

Mw. Bihari geeft een power-point presentatie van de projectresultaten van 2017. Zij geeft hierbij een technisch overzicht van de resultaten in 2017 alsook een financieel overzicht.

Met betrekking tot de organisatiestructuur van REDD+PMU geeft zij aan dat PMU uit 7 medewerkers bestaat. De functie van ‘Communication Officer’ wordt binnenkort ingevuld.

Pilaar 1 omvat o.a. het onderdeel communicatie en engagement. In 2017 zijn er wat dit onderdeel betreft een aantal activiteiten uitgevoerd w.o. de productie van video’s, radioprogramma’s, posters en nieuwsbrieven, alsook de deelname aan de COP23 tentoonstellingen en presentatie. Er zijn 17 walk-in school sessies geweest in 2017 waarbij meer dan 700 mensen zijn geïnformeerd over de activiteiten m.b.t. REDD+.

Mw. Bihari gaat verder in op pilaar 2 welke betrekking heeft op de studies REDD+ business model en strategie. In dit verband zijn er een aantal studies in conceptvorm afgerond.

Voorts gaat mw. Bihari kort in op de projectresultaten m.b.t. pilaar 3.

Mw. Bihari gaat ook kort in op de FCPF Mid-Term Progress Report, die in oktober 2017 is ingediend bij de FCPF. Hierbij is tevens een aanvraag voor additionele middelen ingediend bij de FCPF. Deze aanvraag is goedgekeurd. Ook is de projectduur verlengd tot en met juni 2020. Echter, voordat het bovengenoemde formeel is, moeten budgetten verder gedetailleerd worden en het projectdocument dient herzien te worden.

Zij presenteert tot slot het financieel overzicht van 2017. De bestedingen in 2017, afgezet tegen het budget dat door de UNDP als delivery partner was gealloceerd voor 2017, geeft aan een realisatiepercentage van 104%. De bestedingen, afgezet tegen het goedgekeurd werkplan van 2017, geeft aan een realisatiepercentage van 51%. Per 31 december 2017 zijn de restant middelen USD 1.2 miljoen.

Pilaar 3 – Stand van zaken²

Mw. Crabbe geeft in haar presentatie de projectresultaten van pilaar 3 over 2017.

Zij gaat voornamelijk in op het Nationale Bosmonitoringssysteem en geeft aan dat het regionale project van ACTO, “Monitoring the Forest Cover of the Amazon region” is verlengd. Er is een roadmap gemaakt over hetgeen gedaan moet worden binnen het monitoringssysteem. Deze roadmap kan gezien worden als een richtlijn waarbinnen 6 componenten zijn geïdentificeerd

¹Voor presentatie zie bijlage 1

²Voor presentatie zie bijlage 4

waarmee er gewerkt wordt. In samenwerking met het Ministerie van Regionale Ontwikkeling is er gewerkt aan de creatie van een nationale dorpen laag. Het digitaliseren van de hardcopy kaartenbestand van Stichting Planbureau Suriname en de bilaterale uitwisseling van concessie data tussen GMD en SBB behoren tevens tot de resultaten. Een belangrijke tool hierbij is het Nationale Geoportaal www.gonini.org, waarop nieuwe ontbossingskaarten staan alsook productiedata. Verder wordt er ook gewerkt aan de Near Real Time Monitoringssysteem waar o.b.v. satellietbeelden 50 alerten zijn vastgesteld van ongeplande houtkap. Zij geeft verder aan dat er een baseline studie is uitgevoerd om te kijken hoeveel carbon, CO₂ vrijkomt per m³ hout die er geoogst wordt in Suriname. De data die is gegenereerd is gebruikt om scenario's op te stellen binnen de REDD+ strategie. Mw. Crabbe geeft aan dat data van eminent belang is om te voorspellen wat de effecten gaan zijn van planning, hetgeen scenario modelling wordt genoemd. Op 8 januari is een nationaal geproduceerde referentieniveau (Forest Reference Emission Level - FREL) ingediend bij de UNFCCC.

Vragen en opmerkingen

Vraag/opmerking	Reactie
Dhr. A. Arupa (REDD+ assistent): Op basis waarvan wordt het onderscheid tussen een dorp en een kamp gemaakt?	DC Malonti (MGC lokale autoriteiten): Een dorp heeft aan het hoofd een traditioneel gezag terwijl een kamp dat niet heeft. Mw. Crabbe geeft aan dat zij hebben gewerkt met een officiële lijst zoals gehanteerd door het Min. van RO.
Dhr. J. Pinas (MGC NGO): Is het rapport (FREL) dat op 8 januari 2018 is ingediend ook ergens te downloaden?	Mw. Sarah Crabbe (SBB): Op dit moment is het nog niet geplaatst op de website. Echter zal het heel gauw beschikbaar zijn via de website. Vooralsnog zal het gemaïld worden naar de leden.
Dhr. J. Pinas (MGC NGO): Wat is het Nationaal REDD+ Register?	Mw. S. Bihari (REDD+ PMU): Het is een register waarin alle projecten zullen worden geregistreerd die voor de REDD+ implementatie fase binnenkomen.
Dhr. J. Pinas (MGC NGO): Wat is de aanleiding geweest voor aanvraag van de projectverlenging die is ingediend?	Mw. S. Bihari (REDD+ PMU): Voor afronding van de huidige REDD+ fase - de voorbereidingsfase - was er een financiële gap van bijna USD 1 miljoen. De financiële middelen zijn derhalve in eerste instantie voor afronding van de activiteiten van de voorbereidingsfase. Hiernaast zijn budgetten voor bepaalde activiteiten, zoals resource mobilization (fondsenwerving) en het nationaal bosmonitoringssysteem opgetopt. Bij de

	<p>presentatie van de AWP 2018 zal dit nader worden toegelicht. Bij de aanvraag van de additionele middelen is er rekening gehouden met een projectuitloop en in dit kader is er projectverlenging aangevraagd en toegekend.</p>
<p>Dhr. A. Alexis (UNDP DRR):</p> <p>i. Hoe heeft PMU de gap aangepakt tussen de overbesteding en het budget?</p> <p>ii. Moet er niet gekeken worden naar commitment vanuit de hooggeplaatste beleidsmakers, strategische Ministeries moeten meer betrokken worden bij REDD+, aangezien het meer is dan een project. Hij adviseert en bemoedigt consultaties met de strategische Ministeries.</p> <p>iii. Is er een verschil tussen ongeplande en illegale houtkap? Zo ja, wat is het verschil en hoe kan dit aangepakt worden? Heeft het PB enige inbreng in</p>	<p>Mw. S. Bihari (REDD+ PMU):</p> <p>De overbesteding op bepaalde budgetlijnen is gecompenseerd met onderbesteding op andere budgetlijnen. In pilaar 1 is de overbesteding groter t.o.v. de door UNDP gealloceerde middelen. Budgetlijn 1c dat betrekking heeft op fondsen voor tribale en inheemse gemeenschappen en fondsen voor ontwikkeling van bv. FPIC, management plannen etc., is niet goed van de grond gekomen, waardoor er onderbesteding is hierop. Bij pilaar 3 is er een iets mindere besteding dan bij pilaar 1. Ook bij pilaar 2 is er een besteding van 97%.</p> <p>Dhr. C. Nelom (NIMOS):</p> <p>ii. Er zal zeker meer aandacht besteed worden aan consultaties met de hooggeplaatste beleidsmakers. Het ligt ook in de planning om presentaties te houden voor de RvM. Tevens zullen de individuele Ministeries op de hoogte gesteld worden van de stand van zaken. Op de agenda staat tevens een presentatie voor de Vaste Commissie van DNA, Milieu en klimaatverandering.</p> <p>Directeur Min. RO:</p> <p>ii. Hij stelt voor om ook een presentatie over de Nationale REDD+ Strategie te houden voor het directeurenoverleg, dat regelmatig bij elkaar komt.</p> <p>Mw. Sarah Crabbe (SBB):</p> <p>iii. Er is nog niet exact vastgesteld wat ongepland en wat illegaal wordt genoemd. Er wordt ernaar gestreefd dat alle houtkap gepland plaatsvindt volgens een oogstplan of kapplan. Als de planning wordt ingezet dan zal er dieper</p>

<p>deze? Op slide 13 van de presentatie zien we dat de bosbedekking bij Business as Usual op 91% staat en bij REDD+ scenario ook op 91% staat. Hoe komt het dat de bosbedekking met en zonder REDD+ gelijk is?</p>	<p>worden ingegaan op monitoring van houtkap. Er zullen activiteiten zijn die in de komende periode uitgevoerd zullen worden om vanuit het monitoringsaspect de geplande houtkap te stimuleren en ongeplande te verminderen. De satellietbeelden zijn een instrument die hierbij gebruikt zal worden. Tijdens de tweede presentatie zal er iets dieper op ingegaan worden. Voorts geeft ze aan waarom er een verschil of waarom er geen significant verschil is tussen wat er is aangegeven als Business as Usual scenario en de REDD+ scenario. Bij Business as Usual wordt wat er in het verleden is vastgesteld o.b.v. satellietbeelden, geprojecteerd naar de toekomst toe zonder rekening te houden met de toekomstige ontwikkelingsplannen.</p> <p>Ze geeft aan dat bij het REDD+ scenario het Ontwikkelingsplan het uitgangspunt is geweest. Er is gekeken naar de grote projecten die mogelijk voortgang zullen vinden en er is ook gekeken naar de REDD+ strategie om te zien wat de maatregelen zijn die worden toegepast om bv. goudmijnbouw te registreren, welke ook weer in lijn staat met het Ontwikkelingsplan.</p> <p>Dhr. R. Somopawiro (SBB): iii. Hij geeft een aanvulling en een verduidelijking inzake ‘verantwoorde houtkap’. Als je praat over ‘ongeplande houtkap’ dan wordt er zonder een planning gekapt. Praat je over ‘illegale houtkap’ dan heb je geen enkel recht om aldaar te kappen.</p>
<p>Mw. R. Raveles (Dir. HI&T): In overleg met de private sector, exporteurs in de houtsector, concessionarissen heeft zij gemerkt dat er een heel grote misconceptie is over REDD+. Men denkt dat op het moment dat REDD+ wordt ingevoerd men zal moeten stoppen met duurzame houtkap. Deze kaart zal voor hun een heel belangrijke input zijn dat wat men denkt niet overeenkomt met de</p>	<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): Er zijn reeds twee momenten geweest met de houtsector waarbij een paper voor de sector is gemaakt en uitgelegd wat REDD+ betekent. Hij geeft aan dat er verder met de sector gecommuniceerd zal worden.</p>

<p>werkelijkheid. Het Ministerie heeft eerder al toegezegd graag te willen faciliteren, dat er een moment komt dat REDD+ gepresenteerd wordt aan die sector zodat ze een goed beeld krijgen dat het niet betekent dat ze abrupt zouden moeten stoppen met hun werkzaamheden. Er is een Interdepartementale Commissie ingesteld die zal werken aan een strategisch plan voor de houtsector. Het is heel belangrijk dat REDD+ absoluut geïncorporeerd wordt bij dat strategisch plan.</p>	
<p>Dhr. S. Petrusi (REDD+ assistent): Hij vindt dat er meer voorlichting moet komen voor en ten behoeve van kinderen in het binnenland zodat zij begrijpen waar REDD+ voor staat.</p>	<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): Er zal aan alle REDD+ assistenten gevraagd worden om in hun eigen gebied naar de scholen te kijken. Er zal niet gewacht worden op een uitnodiging van de scholen, maar er zal gebruik gemaakt worden van de walk-in-school activiteit. Er zal tevens gesproken worden met de DC's van de gebieden, Min. RO en Min. Onderwijs om na te gaan wanneer de scholen bezocht kunnen worden. Dit zal één van de REDD+ activiteiten worden voor 2018.</p> <p>Mw. S. Bihari (REDD+PMU): Vult aan dat er een Major Group Collectief "Kinderen en Jeugd" is. Deze zal in 2018 heel actief betrokken worden om de REDD+ boodschap vooral naar die doelgroepen te brengen.</p>
<p>Dhr. H. Pai (REDD+ assistent): Geeft aan dat de centrale overheid met landelijk bedoeld Nickerie, Commewijne, Coronie, Wanica en Paramaribo. Er wordt niet gekeken naar de overige gebieden. Alle Ministeries, Directeuren, Dc's, de hele regering moeten bundelen als het gaat om het REDD+ programma en ze moeten de kinderen ook bewust van maken. Vooral over het openkappen van bossen. De scenario modellering welke is gepresenteerd werkt volgens zijn mening niet; voor 2035 kan je daar 4% voor het bos zetten. Het zal dan niet meer 88% zijn, omdat het bos totaal verkaveld/verdeeld is. Hij</p>	

geeft aan dat tegenwoordig zelfs de Dc's zonder advies concessies voor houtkap verlenen.	
--	--

V. Annual Work Plan (AWP) 2018 REDD+ Programma³

Mw. Bihari geeft aan dat de presentatie zal gaan over het werkplan en het budget over het jaar 2018. In het tweede gedeelte zal Mw. Crabbe dan aanvullen met specifieke activiteiten van pilaar 3.

Op hoofdlijnen vallen onder pilaar 1 het opzetten van de REDD+ Steering Committee, opzetten van het Klachtenmechanisme (FGRM), continuering van activiteiten op het gebied van Communicatie en Engagement (REDD+ awareness- raising, stakeholder engagement, capaciteitsversterking lokale gemeenschappen en verdere versterking van platformen van Inheemse en Tribale volkeren t.w. de VIDS, KAMPOS.

Onder pilaar 2 zullen enkele studies afgerond of daarmee gestart worden: w.o. finalisering van de nationale REDD+ strategie, de Land Tenure and Land Rights studie en het onderzoek naar Innovatieve Economische Kansen. In 2018 zal een aanvang worden gemaakt met het ontwikkelen van een Safeguards Information System – SIS, een zgn. waarborg informatiesysteem. Alsook het ontwikkelen van een Benefit Sharing Mechanism.

Ondersteuning van het Planbureau op de visie 2035 is ook opgenomen onder pilaar 2.

Verder zijn onder pilaar 2 opgenomen een Resource Mobilization Workshop met andere bosrijke landen in de periode juni/juli 2018, diplomatieke samenwerking met andere bosrijke landen en de Zuid-Zuid kennisuitwisseling, waarbij voor het eerste kwartaal is ingepland een learning mission met Guyana.

Mw. Bihari presenteert het budget van 2018 dat is begroot op \$ 2.1 miljoen. Voor 2019 en 2020 zijn de middelen globaal uitgezet, waarbij de additionele fondsen ad \$ 2.65 miljoen goedgekeurd door FCPF, zijn ingezet. De Financial Forecast is uitgezet voor de periode 2018-2020. Voor 2018 is \$2.1 miljoen begroot; voor 2019 en 2020 blijft er dan ongeveer \$1.6 miljoen over.

Activiteitenplanning 2018-pilaar 3

Mw. Crabbe heeft het in haar presentatie over de projectactiviteiten die gepland staan voor 2018. In het kader van Satelliet Land Monitoringssysteem en Nationale Bosinventarisatie zal er voortgeborduurd worden op het versterken van de samenwerking met lokale overheden en organisaties. Er zijn verder heel wat activiteiten gepland voor het jaar 2018.

³Voor presentatie zie bijlage 2

Vragen en opmerkingen

Vraag/opmerking	Reactie
<p>Safyra Duurham (Kabinet President - Coördinatie Milieu):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geeft aan dat er eerder tijdens de strategische meetings een heel goede kaart was gepresenteerd t.a.v. het “Business as Usual” scenario model. Ze mist nu een stukje van de rehabilitatie voor de mijnbouwsector, de agrarische sector, de kaalkap bij de oliepalm. Ze vraagt of deze nog wordt opgenomen in de Nationale REDD+ Strategie. 	<p>Mw. Sarah Crabbe (SBB): Geeft als antwoord dat rehabilitatie niet staat op de kaarten die daarnet zijn gepresenteerd, maar er eigenlijk wel op zou moeten staan. De kaart die vandaag is gepresenteerd toont puur ontbossing en de kaart die toen was gepresenteerd toonde aan hoeveel er gerehabiliteerd zou moeten worden in het kader van 93% bosbedekking. Ze geeft aan dat het om totaal 150.000 ha gaat voor deze periode en dat rehabilitatie de 4^e strategische lijn is in de voorgestelde Nationale REDD+ Strategie. O.b.v. de 93% commitment weet men uiteraard hoeveel er gerehabiliteerd zal moeten worden.</p>
<p>Mw. K. Tajib (Min. ROGB):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Merkt op dat er een heleboel afkortingen zijn in de Annual Work Plan z.a. RSC. Ze vraagt om de afkortingen als legenda bij te zetten. • Verder wilt ze weten wat FGRM is. 	<p>Mw. S. Bihari (REDD+PMU): RSC staat voor REDD+ Steering Committee.</p> <p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): FGRM staat voor Feedback and Grievance Redress Mechanism.</p>
<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vraagt naar de goedkeuring van de Project Board voor de begroting en geeft verder aan dat er een forecast van 2019-2020 is meegenomen waarvoor er nog een planning moet komen. • Geeft de gelegenheid aan de PB leden om alsnog toevoegingen te doen of vragen te stellen tot uiterlijk 15 februari alhoewel de documentatie eerder is verstuurd en iedereen de kans heeft gehad om input te geven. • Hij geeft aan dat voor de goedkeuring er weer gewacht moet worden voor een andere board meeting en vraagt dhr. Pinas medewerking voor de goedkeuring 	<p>Dhr. J. Pinas (MGC NGO): Begrijpt de druk van de goedkeuring, maar wil toch weten of de mogelijkheid nog bestaat om binnen 2 weken toevoegingen te doen of vragen te stellen.</p> <p>Mw. Aloema (REDD+ assistent): Vraagt hoe men te weten komt welke aanvullingen er zijn aangebracht en waar.</p>

aangezien er nog het traject komt van herziening van het projectdocument in het kader van de toekenning van de additionele middelen.

Het werkplan en het budget voor 2018 (AWP 2018) wordt goedgekeurd door de Project Board.

VI. Nationale REDD+ Visie en Strategie⁴

Mw. Bihari presenteert de inhoud van de draft Nationale REDD+ Visie en Strategie. De Nationale REDD+ Visie en Strategie is één van de basiselementen van de REDD+ voorbereidingsfase. Het is een basisdocument om door te kunnen naar de REDD+ implementatie fase en op zoek te gaan naar financiering voor de REDD+ implementatie fase. Twee documenten die verwant zijn aan de Nationale REDD+ Strategie zijn de SESA en de ESMF. De SESA heeft betrekking op de milieu en sociale analyse. De ESMF gaat over het milieu en sociaal management raamwerk.

Vraag/opmerking	Reactie
<p>Directeur NH: Hij merkt op dat het woord ‘duurzaam’ duidelijk in de visie moet worden opgenomen.</p>	<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): We zullen het zeker meenemen.</p>
<p>Dhr. J.Pinas (MGC NGO): Valt de REDD+ Steering Committee onder NIMOS?</p>	<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): REDD+ Steering Committee komt aan de orde bij de uitvoering van de strategie. Om verwarring te voorkomen zal er gekeken worden naar een andere benaming voor de Committee. Deze Commissie valt niet onder NIMOS.</p>
<p>Mw. Aloema (REDD+ assistent): We hebben gisteren, tijdens de presentatie van de draft Nationale REDD+ Strategie voor de RAC, breedvoerig gesproken over de visie. Er wordt gedacht en gesproken over bescherming van dieren, bos etc., maar bij ons ging het erom waar blijft onze bescherming. Wij zijn gewoon een onderdeel van het bos. Waar is er een passage van bescherming van de inheemse en</p>	<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): Een visie is iets gemeenschappelijks, een ieder moet zich erin kunnen terugvinden. In de eerste alinea praten we over de huidige en toekomstige generaties. Hierin wordt de bevolking ook meegenomen, maar het wordt zeker meegenomen, omdat het belangrijk is dat wanneer je een visie ontwikkelt het inderdaad een ieder aanspreekt.</p>

⁴Voor presentatie zie bijlage 3

marron gemeenschappen die een onderdeel zijn van het bos? Het is van eminent belang dat hier ergens een passage komt waar wij ook beschermd worden.

VII. Presentatie Forest Reference Emission Level (FREL)

Mw. Consuela Paloeng, Technische Assistent SBB/FCMU geeft een presentatie over de FREL. Zij informeert de PB over hetgeen een FREL inhoudt en geeft aan dat de eerste FREL voor Suriname is ontwikkeld voor een periode van vijf jaren. De FREL is in januari 2018 ingediend bij de UNFCCC. Vanuit de Technical Assessment Team van de UNFCCC worden er comments verwacht in maart voor verwerking in de periode april/mei 2018. Daarna komt er weer feedback dat verwerkt zal worden en in eind 2018 wordt de FREL gefinaliseerd.

Vraag/opmerking	Reactie
<p>Mw. K. Tajib (Min. ROGB): De presentatie was vrij technisch en lang. Beter beheer van beschermde gebieden moet plaatsvinden. Is dat jouw mening of is er een onderzoek geweest of zijn er andere indicaties waarmee er is gewerkt?</p>	<p>Mw. Paloeng (SBB): Voor nu is de FREL ontwikkeld gebaseerd op twee activiteiten: ontbossing en bosdegradatie. Dhr. C. Nelom (NIMOS): Ik denk dat er ergens een misverstand is ontstaan. We hebben voor nu gekozen voor FREL i.p.v. FRL. Omdat de data voor de ander nog niet voor de hand is. Vandaar dat er in dit geval gekozen is voor FREL. Opmerking dhr. Somopawiro: Bij ontbossing haal je alles weg. Bij bosdegradatie haal je net enkele bomen weg.</p>
<p>Dhr. A. Arupa (REDD+ assistent): Als we het hebben over beheer van de beschermde gebieden gaat het dan alleen om beheer van de huidige beschermde gebieden of ook beheer van toekomstige beschermde gebieden?</p>	<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): Uitgemijnde gebieden zullen gerehabiliteerd worden dus het gaat ook om toekomstige beschermde gebieden.</p>
<p>Dhr. S. Petrusi (REDD+ assistent): Worden bij houtkapactiviteiten de sub activiteiten ook meegenomen?</p>	<p>Mw. Paloeng (SBB): Bij houtkapactiviteiten heb je verschillende sub-activiteiten. Je hebt aanleg van wegen, afvoerwegen, sleepwegen. Er is rekening</p>

	<p>gehouden met het voorgaande en zulks is ook meegenomen bij de berekening.</p>
<p>Mw. Aloema (REDD+ assistent): Op dit moment zijn we ook bezig met nieuwe wetten voor de beschermde gebieden. Hoe zal dat zijn en hoe wordt dat geïmplementeerd binnen REDD+?</p>	<p>Mw. S. Bihari (REDD+PMU): We hadden het net over beheer van beschermde gebieden. Een belangrijk punt binnen de Nationale REDD+ Strategie is capaciteitsversterking van lokale organisaties, maar ook van de overheid.</p> <p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): Dit is inderdaad de realiteit. Daarom promoten we duurzaam beheer van het bos en duurzame economische mogelijkheden w.o. agroforestry, medicinale planten. Als overheid moet je toch wel stimuleren dat er ook andere opties zijn.</p> <p>Dhr. A. Alexis (UNDP): Een korte aanvulling op hetgeen dhr. Nelom vertelde omtrent andere opties. Er moet inderdaad gekeken worden naar andere opties als het gaat om nationale resources. Het is van belang dat de mensen in deze voorgelicht en getraind worden. Het is niet de bedoeling om het gebruik van resources te stoppen, maar een duurzaam gebruik.</p>
<p>Mw. Aloema (REDD+ assistent): Het is de westerse maatschappij die naar ons komt. Het zijn de multinationals die alles dat wij gebruiken z.a. maripa en medicinale planten en bos kapot maken. Wij gebruiken het bos op een duurzame manier. Waar moet het aangepakt worden? Als er vraag is naar hout vanuit het buitenland dan blijft het doorgaan. In Paramaribo en in de steden moet dat aangepakt worden. Wij leven in harmonie samen met het bos. Wij vernietigen niet. Het zijn de mensen die geld willen maken. We zijn hier om dit naar voren te brengen. Kapitein Petrusi heeft het reeds aangegeven: we zijn geen geleerden, maar we hebben wel de kennis hoe we met het bos</p>	<p>Dhr. C. Nelom (NIMOS): Er worden zeker acties/ voornemens ondernomen om zaken te verbeteren. Vandaar dat we ook zaken als REDD+ willen opzetten als land. In dat stramien denk ik dat we op gegeven moment zeker wel zaken zullen zien die anders aangepakt zullen worden.</p>

moeten leven. We moeten niet gediscrimineerd worden. Vandaar ook de grondenrechten.	
Dhr. M. Tjappa (REDD+ assistent): Hij zegt dat er wordt gesproken over het dichten van gaten. Er is een skalian nu op Donderskamp. Hoe gaat men de gaten dichten? Denkt men aan het ecosysteem? Men kijkt niet naar de grootschalige men kijkt naar de kleinschalige activiteiten.	Dhr. C. Nelom (NIMOS): Hij is akkoord met hetgeen wordt gesteld en geeft aan dat controle inderdaad van belang is.

VIII. Wat ter tafel komt

De heer Nelom bedankt de vergadering en wenst een ieder alsnog een gelukkig Nieuwjaar.

IX. Invullen van een enquête

De PB leden worden gevraagd om het enquêteformulier in te vullen en in te leveren bij de twee REDD+ PMU medewerkers, namelijk Mw. S. Karwofodi en Mw. C. Elliott.

X. Sluiting

De heer Nelom bedankt nogmaals de aanwezigen en sluit de vergadering om 13.45 uur.

Bijlagen:

Presentaties gehouden tijdens de PB meeting:

- **Bijlage 1** **Projectresultaten 2017 REDD+ Programma**
- **Bijlage 2** **Annual Work Plan (AWP) 2018 REDD+ Programma**
- **Bijlage 3** **Draft Nationale REDD+ visie en strategie**
- **Bijlage 4** **Pilaar 3 – Stand van Zaken**